

Münxendə Orta dəhlizin gələcək perspektivləri geniş müzakirə mövzusu oldu

Münxen Təhlükəsizlik Konfransı global məsələlərin müzakirə edildiyi nüfuzlu global platformadır. Burada təhlükəsizliklə yanaşı, siyasi və iqtisadi məsələlər də geniş müzakirə olunur. Dünyanın 120-dən çox ölkəsindən ümumilikdə 1000-ə yaxın nümayəndənin, o cümlədən 60 dövlət və hökumət başçısının iştirakı bu tədbirin beynəlxalq əhəmiyyətinin göstəricisidir.

Növbəti konfransda da Azərbaycana xüsusi maraq göstərilirdi. Prezident İlham Əliyevin bir çox hökumət və dövlət başçısı və iri biznes sahibləri ilə görüşləri, nüfuzlu kütləvi informasiya vasitələrinə verdiyi müsahibələr zamanı bu maraq daha çox hiss olunurdu. Həmin maraqlar sırasında isə dünyanın ümid yeri kimi baxdığı Orta dəhliz məsələsində Azərbaycanın tutduğu mövqeyin qarşı tərəflər üçün böyük əhəmiyyət kəsb etdiyi aşkar görünürdü. Bu, təsadüfi deyildi - global layihədə əsas söz sahibi və açar ölkənin Azərbaycan olduğu həmişə bəllidir. Gələcəkdə Asiya ilə Avropa arasında aparılacaq və dəyəri trilyonlarla dollar olan ticarət dövriyyəsinin uğurlu olub-olmaması ölkəmizdən asılıdır. Əvvəllər Çin bu layihəyə xüsusi maraq göstərirdi. İndi Avropa Birliyi də özünün iqtisadi inkişaf və ticarət perspektivlərinin Azərbaycanla bağlı olduğunu aydın başa düşür. Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində "Açıq dəniz siyasəti? Trans-Xəzər əməkdaşlığının dərinləşməsi" mövzusunda panel müzakirələrin keçirilməsi də ölkəmizə və regionumuza olan maraqlardan irəli gəlirdi.

Prezident İlham Əliyev moderator Helqa Mariya Şmidin sualına cavab verərək bildirdi ki, ölkəmiz Orta dəhlizin inkişafı üçün lazım olan bütün tədbirləri görür. Regionumuzda dəhlizlər və bağlantılar baxımından xeyli dəyişikliklər olub. Ötən dövr ərzində Azərbaycan fiziki infrastruktur, o cümlədən dəniz limanları, dəmir yolları, magistral və hava yolları ilə yüklərin daşınmasına böyük sərmayələr yatırırıb. Dəhlizin işlək olması üçün qonşu və region ölkələrlə səmərəli əməkdaşlıq qurub. Azərbaycan istər Qərbdə, istərsə də Şərqi istiqamətində yüklərin daşınması üçün lazım olan zəruri tədbirləri görməkdə davam edir.

Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, Azərbaycan Avropa ilə Asiya arasında mühüm ticarət marşrutunda üstün coğrafi mövqeyə malikdir və görülən tədbirlər sayəsində ildən-ilə yükdaşımanın həcmi artır. Ötən il Azərbaycan üzərindən daşınan yüklərin həcmində rekord göstəriciyə nail olunub. Bu göstəricinin qarşıdakı illərdə 200 min və hətta 300 min nəqliyyat vahidinə çatması proqnozlaşdırılır. Dövlət başçısı həmçinin vurğuladı ki, hədəf qarşıdakı illərdə bu rəqəmin 500 min nəqliyyat vahidinə çatdırmaqdır. Bunun üçün də dəniz limanlarının genişləndirilməsi tədbirləri görülür.

44 günlük Vətən müharibəsindən sonra regionumuzda yeni geosiyasi vəziyyət yaranıb. Bölgəmizdə 30 il davam edən münaqişə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi ilə başa çatıb. Bundan sonra ölkəmiz Ermənistanla sülh təklifi ilə müraciət edib, eyni zamanda bölgədə nəqliyyat-logistika infrastrukturunun açılması təşəbbüsü ilə də çıxış edib. Uzun müzakirələrdən sonra ötən ilin avqustunda Vaşinqtonda Azərbayca-

nın ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvanla yerüstü nəqliyyat əlaqələrinin yaradılması barədə sənəd imzalanıb. Bizdə Zəngəzur dəhlizi, Vaşinqton sənədlərində isə "Tramp Beynəlxalq Sülh və Rifah Marşrutu" (TRIPP) adlanan layihənin gerçəkləşməsi barədə Ermənistanla razılığa gəlinib. Həmin sənədin imzalanması Orta dəhlizin imkanlarını xeyli genişləndirəcək, daha doğrusu, 42 kilometrlik bu yol Orta dəhlizlə əlavə 5 milyon ton yükün daşınmasına imkan yaradacaq.

Prezident İlham Əliyev bu layihə ilə bağlı bildirdi ki, Çindən başlayan daşımalar Mərkəzi Asiya, Trans-Xəzər regionu, Azərbaycan, Ermənistan, eksklav Naxçıvan, Türkiyə və sonra Avropa ilə əhatə edəcək. Bu, bütün ölkələr üçün faydalı olacaq. Marşrut boyunca bütün ölkələr həm siyasi, həm iqtisadi baxımdan daha sıx inteqrasiya olunacaq və həmin addım Azərbaycan ilə Ermənistan arasında uzunmüddətli və əbədi sülhə növbəti töhfə olacaq. Bünövrə olan bu sənədin imzalanması vacibdir.

Dövlətimizin başçısı mövzu ilə bağlı suallara cavab verərək bildirdi ki, ölkəmiz Cənubi Qafqazda yerləşsə də, bir çox siyasi və iqtisadi platformada əməkdaşlıq edir. Məqsəd dünya iqtisadiyyatına və ticarətinə töhfə verməkdir. Azərbaycan digər iqtisadi sahələrdə də region ölkələri ilə fəal əməkdaşlıq edir. Prezident keçən il ölkəmizin "5+1" layihəsinə qoşulmasının əhəmiyyətini xüsusi olaraq qeyd etdi. Bildirdi ki, ölkəmiz keçən il Mərkəzi Asiya beşliyinə tamhüquqlu üzv kimi qəbul olundu və beşlik genişləndirilərək altılığa çevrildi. Baxmayaraq ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz ölkəsidir, Mərkəzi Asiya Məşvərət Şurasında da fəaliyyətini genişləndirəcək.

Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev demişdir: "Biz bağlantı sahəsində çox işlər görürük, Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Çin arasında da bağlantı sahəsində çox işlər görülür. Xanım Helqanın vurğuladığı mövcud yollarla yanaşı, Çin tərəfindən tikilməkdə olan və maliyyələşdirilən başqa bir yol da var - Xəzərə aparan daha bir yol. Çindən Qazaxıstan vasitəsilə Xəzərə uzanan mövcud yoldan əlavə olaraq, Çin hazırda Çin-Qırğızıstan-Özbəkistan-Türkmənistan-Xəzər yolunu maliyyələşdirir. Yenə də yol Xəzər dənizinə gedir. Bu o deməkdir ki, o, Azərbaycana və sonra Cənubi Qafqazdan keçərək Avropaya çatacaq. Beləliklə, xeyli geosiyasət, xeyli beynəlxalq münasibətlər, xeyli diplomatiya həyata keçirilir. Azərbaycan bir çox ölkənin marşrutu boyunca keçən, hamısı ilə yaxşı münasibətlər quraraq Bakıdan Aralıq dənizinə, neft kəməri, Bakıdan İtaliyaya qaz kəməri kimi transmilli layihələrə start verən və onlara rəhbərlik etməyi bacaran bir ölkədir. Beləliklə, bu, Avrasiyanın çox geniş coğrafiyasında əməkdaşlıq üçün daha bir çox güclü siyasəti zamanətə olacaq".

Dövlətimizin başçısı Mərkəzi Asiya ölkələrinin Orta dəhlizin inkişafındakı rolunu xüsusi olaraq qeyd etdi. Bildirdi ki, həmin ölkələr olmadan Çindən Avropaya heç bir yük daşımaq mümkün olmayacaq. Orta dəhlizin inkişafında dünyanın bir çox ölkəsi yaxından iştirak edir. Ölkəmiz dəhlizboyu Çinlə, Mərkəzi Asiya ölkələri ilə, Gürcüstanla, Ermənistanla, Türkiyə ilə sıx əməkdaşlıq edərək bu global ticarət marşrutunun imkanlarını ildən-ilə genişləndirir.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"